

Växjö
universitet

LÄRARUTBILDNINGEN

Examensarbete, 15 hp

Det dagliga mötet på förskolan

En kvalitativ studie om pedagogers och föräldrars uppfattningar kring mötet.

Birgitta Al-Sudany
Kristina Olsson-Lantto

Ansvarig institution: Institutionen för pedagogik

Handledare: Maud Ihrskog

GO 2993

År och termin: 2008 Sommartermin

Sammanfattning

Birgitta Al-Sudany & Kristina Olsson Lantto

Det dagliga mötet på förskolan

En kvalitativ studie om pedagogers och föräldrars uppfattningar kring mötet

The Daily Meeting at the Preschool

A Qualitative Study about Pedagogues' and Parents' Experiences of the Meeting

Antal sidor: 34

Den dagliga kontakten mellan föräldrar och pedagoger är en betydelsefull del i förskolans verksamhet. Barn vistas större delen av dagen på förskolan och det är därför viktigt att pedagoger och föräldrar möts för att byta information om vad som sker, både i förskolan och i hemmet.

Syftet med undersökningen är att ge en bild av hur pedagoger och föräldrar upplever den dagliga kontakten. Metoden vi använt oss av är kvalitativa intervjuer med fyra pedagoger samt fyra föräldrar vars svar vi sedan analyserat mot de teorier vi lyft fram. Materialet har diskuterats och analyserats utifrån våra frågeställningar.

Vårt resultat visar på att båda parter uppfattar det dagliga mötet som viktigt. Pedagogerna hävdar att dialogen med föräldrarna är betydelsefull och bör vara löpande, vilket påvisas i resultatet. Föräldrarna poängterar vikten av att få veta hur barnet haft det på förskolan, om det hänt något speciellt och detta kommer fram i resultatet.

Sökord: Förskola, föräldrakontakt, föräldrar, kommunikation

Postadress

Växjö universitet
351 95 Växjö

Gatuadress

Universitetsplatsen

Telefon

0470-708000

Innehåll

1 Inledning	4
2 Syfte och frågeställning	6
3 Tidigare forskning	7
3.1 Samarbete – samspel	7
3.2 Kommunikation	8
3.3 Förskolan och hemmet – olika perspektiv	9
3.4 Pedagogernas perspektiv	9
3.5 Föräldrars perspektiv	10
3.6 Allmänna råd och kommentarer	10
4 Teoretiska utgångspunkter	11
4.1 Mead	11
4.2 Buber	11
4.3 Bronfenbrenner	12
5 Metod	15
5.1 Kvalitativ forskning	15
5.2 Reliabilitet och Validitet	15
5.3 Urval	15
5.4 Genomförandet	16
5.5 Forskningsetiska regler	16
6 Resultat och analys	18
6.1 Sammanfattning av resultatet	23
7 Diskussion	24
7.1 Metoddiskussion	27
7.2 Framtida forskning	28
Referenser	29
Bilagor	
Bilaga A	31
Bilaga B	32
Bilaga C	33
Bilaga D	34

1 Inledning

Varje dag träffar pedagogen i förskolan ett antal föräldrar som de skall bemöta, föra en dialog med och ge information till. Eftersom detta är viktigt i pedagogens arbete är det också väsentligt på vilket sätt detta sker, menar vi. Det som är intressant att ta reda på är hur pedagogen upplever bemötandet och hur föräldern upplever och anser att de skall bli bemötta i den dagliga kontakten.

Många gånger kan vi som pedagoger få den frågan om varför man valt att arbeta med barn och vi är snabba med att säga ”för att vi tycker om barn”. I vårt uppdrag inom förskolan ingår så mycket mer än att bara ”tycka om barn” bl.a. att respektera föräldrarna och att ansvara för att relationen mellan förskola och hem utvecklas till ett gott samarbete. Att se till att föräldern upplever att de är välkomna till förskolan och att de känner sig delaktiga i vad barnet gör på dagarna är en viktig uppgift för oss pedagoger.

Vi är intresserade av att ta reda på hur pedagogen bemöter föräldern i kontaktsituationen vid hämtning och lämning på förskolan. I förskolans läroplan kan vi läsa att:

”Alla som arbetar i förskolan skall visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer.” (Skolverket, 2006:12).

I vår undersökning vill vi även ta reda på hur föräldern upplever mötet med pedagogen vid lämning och hämtning. Vi anser det betydande att göra en undersökning där både pedagoger och föräldrars uppfattningar blir uppmärksammade för att kunna se situationen från båda parter perspektiv. Den dagliga kontakten mellan föräldrar och pedagoger är en betydelsefull del i förskolans verksamhet. Många barn vistas på förskolan under större delen av sin vardag, vilket medför att pedagogen umgås med och följer barnet i deras utveckling i ungefär lika stor utsträckning som barnets förälder har möjlighet till. Detta har till följd att den dagliga kontakten mellan pedagog och förälder borde vara betydelsefull.

Ser vi längre tillbaka i tiden så kan vi utläsa, i de dokument som fanns då, att föräldrar sågs bara som informationstagare i våra verksamheter (Ivarson Jansson, 2001). Sedan läroplanen för förskolan kom (Lpfö 98) så diskuteras det om föräldrars inflytande och delaktighet i förskolan. Det är därför intressant att forska kring samspelet mellan pedagoger och föräldrar idag. Vi vet att vissa föräldrar idag nöjer sig inte med att ”bara” vara informationsmottagare, utan de vill vara med och har rätt att få delta både i planering samt utvärdering.

Juul & Jensen (2003) skriver att under det senaste årtiondet har föräldrarna i förskolan utvecklats till samarbetspartners som pedagoger ständigt strävar efter att förhålla sig till. Eftersom föräldrarna dagligen kommer till förskolan har pedagogerna möjlighet att ge råd och vägledning utifrån de händelser de bevittnar. Den professionella pedagogen har makten att kunna styra dialogen i förskolans verksamhet. En central del i kontakten är att utväxla information och synpunkter kring barnets välmående. Att utväxla berättelser om episoder som parterna tycker är typiska för barnet och som hjälper både pedagoger och föräldrar att uppdatera sin bild av honom/henne, men även för att bättre kunna förstå varandra. Ett dagligt samarbete är värdefullt för alla parter och ger föräldrarna både trygghet och respekt för pedagogernas yrkeskunnighet. Vi anser det betydelsefullt att forska kring vad pedagoger ute i

verksamheten har för tankar kring detta och det är även väsentligt att ta reda på hur föräldrarna i sin tur upplever och känner inför situationen.

2 Syfte och frågeställningar

Syftet med vårt examensarbete är att ge en bild av hur förskolepedagoger och föräldrar upplever den dagliga kontakten vid lämning och hämtning av barnet på förskolan.

Frågeställningarna:

- Hur upplever pedagogen respektive föräldern bemötandet i den dagliga kontakten?
- Vilka förväntningar har pedagogen respektive föräldern på varandra i den dagliga kontakten?
- Vad tas upp i den dagliga kontakten enligt pedagogen respektive föräldern?

3 Tidigare forskning

3.1 Samarbete - samspel

Ett bra samarbete kan inte uppnås genom instruktioner. Det måste växa fram som ett resultat av en process som äger rum genom exempelvis personliga kontakter (Gotvassli, 2002). I samspelet mellan pedagog och förälder har pedagogen ett ansvar för processens kvalitet och dess konsekvenser. Pedagogens roll kan beskrivas som en "värdroll" där pedagogen är ansvarig för tonen, stämningen och atmosfären i samtalet. Desto mer information parterna utväxlar och ju fler "historier" de delar med varandra, än bättre blir kontakten (Juul & Jensen, 2003). Samspelet mellan förskolan och hemmet fungerar bäst genom en stor öppenhet och en förtroendefull kontakt. De vuxna måste se till att barnets olika världar som de vistas i knyts ihop och att barnet får uppleva kontinuitet och sammanhang i sitt liv (Rahm & Wall, 1990). Flising, Fredriksson och Lund (1996) hävdar att det goda samspelet mellan pedagoger och föräldrar bland annat bygger på att pedagoger anser att föräldrar har något att tillföra förskolans verksamhet och att föräldrar är intresserade av sina barns utveckling. Det är betydelsefullt att vuxna fungerar som stöttepelare till barnet och finns tillgängliga för att ge närhet och stöd till barnet. Med det vill Flising et al (1996) hävda att samtliga vuxna som finns i barnets liv även bör ha kontakt med varandra genom en fungerande dialog för att utveckla och lära barnet till det yttersta.

Pedagogen i förskolan har mycket kunskap om pedagogik, barnets sociala och intellektuella funktionsnivå i förskolan och även en allmän kunskap om barns utveckling medan föräldrarna i sin tur vet mycket om just sitt barns sätt att vara i familjen. I förskolan fungerar oftast det informella dagliga samarbetet mellan pedagog och förälder lättare än i skolan eftersom föräldrar i förskolan oftast träffar förskolans pedagoger dagligen. Många föräldrar vill gärna ha de råd man kan få av pedagogerna och pedagogerna har i sin tur möjlighet att ge detta (Juul & Jensen, 2005). Informationen mellan pedagog och förälder i förskolan skall vara fortlöpande under hela tiden som barnet är med i verksamheten. Föräldern skall bli bemött med respekt och pedagogen skall arbeta för att få föräldrarnas förtroende. Barnet behöver också känna att de vuxna kan samarbeta, lösa problem och skapa en positiv stämning tillsammans. Kravet på pedagogen blir då att kunna möta alla föräldrar med respekt och en övertygelse om att de vill sina barns bästa även om de betar sig på ett annat sätt än vad som själv önskas (Skolverket, 1998).

Ivarson Jansson (2001) har undersökt vad pedagoger i förskolan ansåg om föräldrainsflytande. I den undersökningen kunde ses att pedagogernas åsikter gick att dela i två grupper. En pedagoggrupp som ansåg att föräldrarna hade rätt att få vara med och bestämma och en annan grupp som var mer negativt inställda till att föräldrarna fick bestämma eftersom de ansåg att det ingick i pedagogernas arbetsuppgifter. Undersökningen visade inte några skillnader när det gällde vilken yrkesgrupp pedagogerna tillhörde, däremot visade det sig när hon jämförde olika kommuner. Glesbygdskommunen var den kommun som var mer positivt inställd till föräldrainsflytande i jämförelse med övriga kommunerna i hennes undersökning. Den slutsats som drogs i samband med undersökningen blev att i glesbygdskommunerna känner de anställda och föräldrarna varandra och detta leder till att de får en närmare relation och med det en starkare vilja till samarbete.

Fredriksson (1991) refererar till Powell som har undersökt relationer mellan personal och föräldrar på tolv daghem, dagens förskolor. Powell menade att kommunikationen mellan personal och förälder vid lämning och hämtning vanligtvis var mer på ett ytligt plan. Ofta

diskuterades saker som hade med barnet att göra och mindre vanligt var att diskutera saker kring föräldern eller kring hemmet. Relationerna blev mer positiva ju mer personal och förälder pratade med varandra och när gränserna mellan familj och daghem var oregrerade och informella snarare än formella och professionella uppstod mer gemenskap och relation om olika saker.

3.2 Kommunikation

Maltén (1998) skriver att ordet kommunikation ursprungligen kommer från latinets *communicare* som betyder *att ha något gemensamt* eller *att dela något med någon*. Människan har ett behov av att kommunicera som innefattar ett behov av gemenskap och av mänsklig kontakt. När två individer möts i en kommunikation kodar sändaren sitt budskap och mottagaren tolkar det innan den tar till sig det. På vilket sätt individen som sändare säger budskapet beror bland annat på ens personlighet, humör, aktuell sinnesstämning, tidigare erfarenheter, attityder, fördomar om motparten och även förväntade reaktioner. Det vanligaste är att budskapet överförs verbalt men en stor del förmedlas via kroppsspråket, icke verbal kommunikation. En väsentlig del i kommunikationen menar Maltén är feedback, det vill säga den återkoppling som fås av andra då feedback ger sändaren information om hur mottagaren tolkat informationen. Røkenes & Hanssen (2007) menar att kommunikation innefattar att skapa en mening och utväxla budskap. När två människor kommunicerar med varandra brukar vi vilja något mer än att bara förmedla information. Det handlar om att vi även vill främja vissa värden i vår samverkan. Exempelvis kan sådana värden vara trygghet, tillit, öppenhet, eftertanke, välmående eller en känsla av kontakt. En god kommunikation innebär att leva sig in i andras världar, att bygga relationer till andra individer, att skapa en gemensam upplevelsefär och att våga ge sig in i situationer som upplevs som svåra.

För att det ska bli en effektiv kommunikation beskriver Nilsson & Waldemarsson (2007) vikten av att båda parterna behöver komma överens om vilken relation de har till varandra. Det bestäms hur man ska ha det, vilka rättigheter och skyldigheter som ska gälla vid de specifika tidpunkterna. I huvudsak handlar det om vem som har rätt att kräva vad och hur mycket. Relationsdefinitionen avgör och gör klart förhållningssätt, klimat och vad som ska sägas eller vad som inte bör sägas. Vid det första mötet, eller i början av en relation med någon man inte känner, hamnar detta i förgrunden. En viktig del är att först bekräfta relationen innan innehållet diskuteras. Resultatet kan i annat fall bli att deltagarna tror att allt är som vanligt och att relationen tas för givet. Det måste också finnas ett syfte med samspelet och relationen. Att uppfatta andra på rätt sätt är en fråga om att kunna uppfatta sig själv korrekt och i en situation där vi bemöter andra börjar vi att tolka det som kan iakttagas, som yttringar, beteenden och konkreta händelseförlopp.

Maltén (1998) hävdar att kommunikation är en *symbolisk aktivitet*. Den innefattar både verbala och icke-verbala signaler men också symboliska signaler som exempelvis ögonkontakt, samtalsregler eller sättet att klä sig. Detta kan den deltagande utnyttja, både på gott och ont. Sändaren, den som verbalt eller icke-verbalt för ut ett budskap, kodar sitt utgående meddelande och mottagaren i sin tur försöker tolka och förstå genom avkodning. Kommunikationsprocessen består alltså av en växling mellan kodning och avkodning. Vilken förmåga deltagarna har till detta beror på den individuella förmågan, erfarenheten och den kulturella bakgrund man bär på. Kommunikation kan ske vare sig vi vill eller inte, eftersom tystnaden oftast kan förmedla en hel del. Kommunikation har även en *innehålls-* och en *relationsdel*. Innehållet svarar på frågan *vad* som sägs och är till sin utformning i huvudsak

verbal. Relationsdimensionen avser *hur* det sägs och grundas oftast på icke-verbala eller symboliska signaler.

3.3 Förskolan och hemmet – olika perspektiv

Det är två världar som möts i samarbetet kring barnen. Inom dessa två världar, förskolan och hemmet finns det olika saker som påverkar samarbetet. Det är till exempel av stor vikt att pedagogerna bygger upp en positiv relation till föräldrarna. Dessutom är det betydelsefullt hur den pedagogiska verksamheten bedrivs, hur kunnig personalen är i sin profession samt barngruppens sammansättning och storlek. Tittar man på familjen och föräldrarnas förmåga till samarbete så är det några faktorer som också är av större vikt. Hur sammansättningen i familjen ser ut, relationerna mellan medlemmarna i familjen, samt barnets ålder och personlighet. Även föräldrarnas syn på uppfostran och föräldrarnas förväntningar på förskolan spelar roll i sammanhanget. Vad som sker i mötet, om det blir ett bra eller dåligt samarbete, kan i sin tur påverka både på förskolan och inom familjen. Det handlar om ett ömsesidigt samspel där det kan bli missförstånd mellan parterna på ett eller annat sätt och det kan uppstå missnöje när det gäller samarbetet. Det är viktigt att se vad som är speciellt för de olika världarna (Rahm & Wall 1990).

Vad kännetecknar förskolan respektive familjen? När man ser det så kan man också ha en förståelse för och få en inblick i vad pedagogrollen respektive föräldrarollen innebär. Relationen mellan föräldrar och pedagoger är känslig, svår och påverkar inställningen till barnet och dess handlingar (Rahm & Wall, 1990).

I "föräldraglasögonen" ser man vissa saker men inte andra, vissa saker framstår som viktiga; andra som oviktiga. I "personalglasögonen" är det likadant, fast man ser andra saker, bedömer annat som viktigt (Rahm & Wall 1990:12).

Föräldrarollen och pedagogrollen upprätthålls av enskilda individer med sina särskilda personligheter. Det visar sig att i arbetet som pedagog så har en del lättare för att prata med vissa människor än med andra. Här kommer ordet *personkemi* in, antingen stämmer kemin eller inte. Människor kan ha olika eller liknade intressen och värderingar, vilken roll man än har. Finner man en jämlike med samma intressen, alltså något som inte handlar om förskolan, så är det ofta lättare att diskutera annat också, som t.ex. barnets problem med maten (Flising et al, 1996).

3.4 Pedagogernas perspektiv

Som pedagog ser man till förskolans helhet och barnet som en del i detta. Familjer som pedagogerna möter på förskolan kommer från olika kulturer och har egna värden och normer. Det krävs därför en hel del av pedagogerna när det gäller att kunna bemöta föräldrar med viktig information kring barnet, för att ett gott samarbete ska uppstå (Folkman 1998). På förskolan ser det annorlunda ut med gemensamma regler och fasta rutiner, än hos familjen. Ansvar hos pedagogerna handlar om att alla barn i gruppen ska få en god omvårdnad och en utmanande miljö i verksamheten. Det innebär att varje enskilt barns behov måste ta hänsyn till övriga barn i gruppen. Det går inte att på förskolan ta samma individuella hänsyn som i familjen. Det man som pedagog ser av barnet tillsammans med föräldern, är just de känsliga situationerna då förälder och barn skiljs åt vid lämning och träffas igen vid hämtning på förskolan. Hur det kan fungera i andra situationer har man som pedagog inte så mycket inblick i. Pedagogerna ser barnet huvudsakligen i *en* miljö, vilket påverkar bedömningen av barnets personlighet, men det är viktigt att komma ihåg att barn är formbara och beter sig på olika sätt i olika miljöer. Pedagogens bedömning av föräldern bygger på intryck av situationer

där föräldrar fungerar annorlunda. Föräldrasamtalet är därför ett gyllene tillfälle att lära känna föräldern i en lugn miljö (Rahm & Wall 1990).

3.5 Föräldrarnas perspektiv

När det gäller föräldrarna och deras tankar om förskolan, så menar Rahm & Wall (1990) att förskolan är ett ställe där deras barn kan få en god omsorg och tillgång till en stimulerande miljö, när föräldrarna själva förvärvsarbetar. Personalen sköter allt så bra vilket gör att föräldrarna känner trygghet när de lämnar sitt barn och så länge barnet trivs och allt fungerar som det ska, så är föräldrarna nöjda. Det är viktigt för föräldrar att se att deras barn blir bemötta med respekt och på ett positivt sätt av pedagogerna. Det är i första hand sitt egna barn som föräldern fokuserar kring. Föräldrar vill se hur deras barn har det på förskolan, de vill göra sig osynliga för att få se hur barnet beter sig, leker och utvecklas. Många gånger finns det en känsla hos föräldern att personalen lite slentrianmässigt säger att ”allt har varit bra idag”. Enligt Rahm & Wall (1990) så vill föräldrar gärna höra mer konkreta händelser som barnet varit med om, små berättelser om vad som utspelats under dagen.

De flesta föräldrarna vill ha en mer noggrann bild av sitt egna barn, vilket gör att föräldrar också känner en delaktighet i verksamheten. Därför är föräldrasamtalen väldigt uppskattade av föräldrar, de ser det som en bra samarbetsform mellan förskolan och hemmet (Rahm & Wall 1990). Föräldrar och barn vill känna trygghet på förskolan och den känslan infinner sig bara om de kan vara naturliga i mötet med personalen. Om föräldrar och pedagoger inte tycker om varandra så märker barnet det med en gång. Fredriksson (1991) skrev i sin avhandling att föräldrar vill ta del av barnens vistelse på förskolan om de kände sig välkomna in i verksamheten. Föräldrars intresse och engagemang att vara delaktiga på förskolan kan bara uppnås om de möts av respekt och att deras åsikter anammas (Flising et al 1996).

3.6 Allmänna råd och kommentarer Kvalitet i förskolan

I propositionen *Kvalitet i förskolan*, som kan vara ett stöd för föräldrar när det gäller inflytande och samverkan, står det att vid hämtning och lämning av barnen, som sker dagligen, erbjuds det många naturliga tillfällen till samverkan mellan personal och föräldrar. I de flesta fall handlar det då om utbyte av information mellan parterna. Det står vidare att samverkan mellan hem och förskola skall bygga på öppenhet, ömsesidighet och respekt. Olika barn, olika föräldrar och olika situationer fordrar ett medvetet förhållningssätt från personalens sida. Personalens kompetens innebär också att kunna samspela, kommunicera och ha ett engagemang för arbetet med barnen och deras föräldrar (Kvalitet i förskolan 2005).

4 Teoretiska utgångspunkter

4.1 Mead

Socialpsykolog och filosof, George H Mead utgår från individens samspel med andra individer och den fysiska omgivningen. Det finns inget medvetande utan samspel, dvs. att individen inte kan existera utan samspel med andra. Individens handlingar måste förklaras utifrån samhället eftersom samhället föregår individen (Björklid, 1996). Mead hävdar att ”Vi ser vad vi kan nå, vad vi kan manipulera, och sedan behandlar vi det, när vi kommer i kontakt med det” (Mead, 1976:179). Mead (1976) hävdar även att kommunikation innefattar ett deltagande i den andre individen. Det i sin tur kräver den andres framträdande i jaget, identifiering av den andre med jaget och uppnående av självmedvetande genom den andre. Genom den kommunikation som människan har förmåga att utföra görs deltagandet möjligt. Människan har förmågan att använda gester vid kommunikation och då personen använder en gest intas och även framkallas den andre individens attityd. Personen kan på så vis stimulera och påverka den andre, och genom den andres roll förmår personen att komma tillbaka till sig själv och dirigera sin egen kommunikationsprocess. Mead framhåller vidare att vi ser oss själva som andra ser oss, och vi tilltalar omedvetet oss själva som andra tilltalar oss och dessa specifika reaktioner måste finnas hos oss själva. ”Vi framkallar hos den andra personen någonting som vi framkallar hos oss själva, så att vi omedvetet övertar dessa attityder” (Mead, 1976:68). Vi handlar omedvetet som de andra handlar och vi sätter oss omedvetet i andras ställe hävdar Mead (1976).

Genom användandet av vokala gester menar Mead att vi ständigt väcker de reaktioner som vi framkallar hos andra personer och på så sätt tar in de andras attityder i vårt eget handlande. Den vokala stimulus betydelse ligger i att individen kan lyssna vad han säger, och genom att lyssna vad han säger tenderar han att reagera så som den andra personen reagerar. Ett exempel på detta kan vara när vi ber någon göra någonting och sedan gör vi det själva. Kanske personen vi tilltalar inte hör oss eller reagerar långsamt, vilket leder till att vi själva utför handlingen. Vår egen begäran satte alltså igång samma respons som hos individen. Någon som man själv vet hur det skall göras är svårt att visa någon annan hur han skall göra. Den långsamma reaktion som motparten har kan också göra det svårt att avhålla sig från att göra det man lär ut (Mead, 1976).

4.2 Buber

Filosof Martin Buber (1997) nämner det *äkta samtalet*. Han säger att om vi skulle gå så långt att vi använder oss av en diktograf, dvs. utan någon kontakt, så skulle tillfället att bli människa tills vidare vara förlorad. Det äkta samtalet, alltså relationen som uppstår mellan människor, medför ett godkännande av det annorlunda hos motparten. Buber menar att den sanna mänskligheten blir till i äkta möten. Genom dessa möten blir människan medveten om att det inte bara är så att andra människor avgränsar henne och att hon är anvisad till sin egen ensidighet, utan hennes eget förhållande till sanningen höjs genom den andres förhållande till samma sanning. Författaren menar att det är viktigt för oss människor att bekräfta varandra i vår personliga tillvaro genom dessa äkta möten. Buber (2003) hävdar att dialogen mellan jag och du är en dual relation som utmärker människans sanna väsen och betonar att när alla inbillningar och illusioner är uttömda kan människans tänkbara och oundvikliga möte med sig själv bli verklighet endast med hjälp av enskilda människors möten med varandra. Bubers filosofi lyfter att dialogerna kan vara falska eller äkta; att tillfällena kan vara tillvaratagna eller förspilda; att dialogen kan misslyckas, man kan gå förbi varandra, eller hamna i tillgjort

eller spelar ingen roll sätt; samt att människors möte kan vara så över allt förstånd ansvarspåliggande, något så genuint äventyrligt.

4.3 Bronfenbrenner

När man diskuterar behovet av samarbete mellan pedagoger och föräldrar menar Fredriksson (1991) att Bronfenbrenners utvecklingsekologiska teori som synliggör förhållandet mellan miljö och individ kommer väl till pass. Teorin har alltså utvecklats av utvecklingspsykologen Urie Bronfenbrenner och beskrivs i sin tur av professor Bengt-Erik Andersson som ett teoretiskt perspektiv som kan hjälpa oss att synliggöra hur förhållanden i miljön påverkar individens utveckling.

Två grundläggande perspektiv, där det ena, fenomenologiska perspektivet betonar individens upplevelse av sin egen situation och det andra är det interaktionistiska perspektivet där utveckling ses som en produkt av samspelet mellan individen och miljön, där båda kan påverka. Dessa båda perspektiv leder sammanfattningsvis fram till ett systemperspektiv, där individen och miljön verkar i ett system och där systemperspektivet omfattar hela samhället (Andersson, 1986). Bronfenbrenners modell kan illustreras på följande vis:

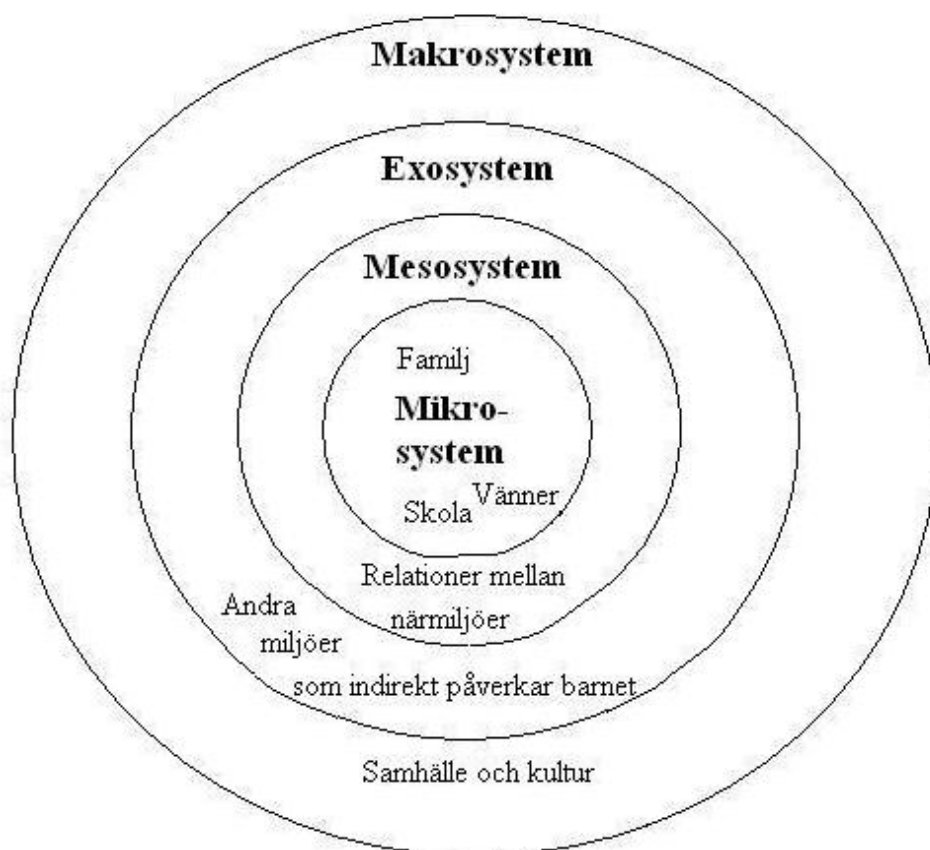

Fig. 1 Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell.

Mikrosystemet – innefattas av familj, förskola och vänner och innebär alla situationer där barnet direkt samspelar med andra människor t ex mamma-barn-relationen.

Mesosystemet – innebär exempelvis de relationer som finns mellan familjen och förskolan eller mellan familjen och vänner.

Exosystemet – kan omfatta förhållanden som barnet indirekt har kontakt med. Ett exempel på detta kan vara personalomsättningen på förskolan.

Makrosystemet – förhållanden på makronivå verkar ner på underliggande nivåer och får direkt eller indirekt följder för den verklighet barnet möter i sina närmiljöer.

Mellan de olika systemen utvecklas olika relationer och mellan systemen utvecklas olika länkar. Ett barns utveckling är exempelvis inte endast beroende av vad som sker i förskolan utan också av vad som sker i hemmet i form av stöd och stimulans och även beroende på den kontakt som finns mellan hem och förskola. Bronfenbrenner menar även genom denna modell att ”Ju mer kontakter det finns mellan olika närmiljöer – under förutsättning att de stödjer och kompletterar varandra vad gäller aktiviteter, roller och sociala relationer – desto större betydelse får det för barnets utveckling” (Andersson, 1986:27).

Av dessa nivåer så berörs *mesosystemet* i högsta grad vårt arbete och vi har därför valt att göra en kort redogörelse av hur *mesorelationer* kan vara ett hinder, som Baldur Kristjánsson (2001) beskriver det. Han menar att ett funktionellt *mesosystem* inte är någon självklarhet. Det krävs att de inblandade parterna, exempelvis pedagoger och föräldrar har motivation. Baldur Kristjánsson menar att föräldrar ibland inte är intresserade av att ha för mycket kontakt med pedagogen då föräldern i dessa fall kan känna sig iakttagen. Det är heller inte självklart att pedagogen är så intresserad eller förstår vikten av att ha en bra föräldrakontakt. Dessa stämningar kan växa fram ur förutfattade meningar om den andre. Från föräldrarnas håll kan det handla om *myter* som att ”på mitt barns förskola verkar pedagogerna mest vara intresserade av att prata med varandra och ser en nästan inte när vi kommer för att hämta vårt barn”. Från pedagogens sida kan det handla om att ”föräldrarna verkar helt ointresserade av vad vi gör med barnen och de verkar inte höra på oss när vi berättar om det”. I andra fall kan det handla om en förälder som har dåligt samvete för att inte ha möjlighet att vara hemma med sin två-åring – såsom man alltid gjort i släkten och som hans/hennes egen mamma säger att man bör göra. Detta kan i sin tur frambringa skuld känslor av att lämna barnet på förskolan, till pedagogerna och hela institutionen, vilket kan medföra att föräldern reagerar avvisande på pedagogernas kontaktförsök och även gör feltolkningar när pedagogerna försöker ta kontakt. Baldur Kristjánsson (2001) menar här att i detta tids och arbetsintensiva nutidssamhälle som råder kan det ofta bli brist på båggedera och att även bygga upp och vidmakthålla en god relation mellan barnets arenor kräver *tid och energi*. Förskolans pedagoger kanske är fåtaliga så att man inte klarar av att bygga upp någon fungerande föräldrakontakt. Ur föräldrarnas perspektiv kan det handla om att de måste fördela sig själva och sin tid mellan olika familje- och försörjningsförpliktelser, samtidigt som all viljekraft och erbjudande tävlar om deras lediga tid. Fler mödrar förvärvsarbetar vilket bidrar till att tiden som familjen har till förfogande för andra ändamål än de som är direkt kopplade till inkomstbringande ändamål minskar.

Fredriksson (1991) hävdar att det ständigt finns ett samarbetsbehov mellan pedagoger och föräldrar. En central del i det är hur motiverade pedagogerna är att lägga ner tid och engagemang. Genom den utvecklingsekologiska teorin kan vi upptäcka en mängd olika faktorer som påverkar samarbetet. En grundförutsättning menar Fredriksson är att föräldrarna har ett intresse av barnets vardag på förskolan och att pedagogerna är villiga att samarbeta.

Det är pedagogernas uppgift att visa att föräldrarna är välkomna och för att föräldrarna skall kunna ha en inblick och åsikt om verksamheten måste de få kunskap och regelbunden information om den. Ansvaret ligger på pedagogerna och de måste vara motiverade utifrån den övertygelsen om att det är nödvändigt för att kunna bedriva en verksamhet där man utgår från varje enskilt barn.

Ytterligare en förutsättning för föräldrasamverkan är att pedagogen släpper tanken på att det engagemang och den tid man lägger ner på föräldrakontakten skulle uppfyllas av samma mängd hos föräldrarna. För att länkarna mellan förskolan och föräldrarna ska bli starka måste det finnas ömsesidigt förtroende, maktbalans och känslöbetonat varma relationer mellan föräldrar och pedagoger. Ifall föräldrar och pedagoger respekterar och förstår varandra så finns goda förutsättningar för att barnet skall ha det bra, menar Bronfenbrenner (Fredriksson, 1991).

Vi ser en koppling till vårt arbete genom alla dessa tre teorier, men vi kommer i huvudsak att koppla till Bronfenbrenners teori eftersom vi anser att den har mest anknytning till vårt arbete.

5 Metod

5.1 Kvalitativ forskning

Den vetenskapliga tradition som undersökningen vilar på är hermeneutiken, dvs. en tolkningslära där man studerar, tolkar och försöker förstå den mänskliga existensens grundbetingelse. Genom språket kan man få kunskap om det genuint mänskliga. Människor har också intentioner, avsikter, som just yttrar sig i språk och i handling, och som vi då kan tolka och förstå (Patel & Davidson, 2003). Det specifika med hermeneutiken är att den undersökare som analyserar en text ska försöka få fram meningen med texten utifrån det perspektiv som dess upphovsman haft (Bryman 2002).

Vi använde oss av kvalitativa forskningsansatser. De kvalitativa intervjuerna innebar att frågorna som intervjuaren ställde, gav utrymme för dem som intervjuades så att de skulle kunna svara med egna ord, vilket vi ansåg viktigt i undersökningen. En intervjumetod kan vara att använda sig av frågor med hög strukturering dvs. att frågorna ställs i en bestämd ordning, en annan metod kan vara att använda sig av frågor med låg strukturering dvs. att frågorna ställs i den ordning som faller sig bäst i det enskilda fallet (Patel & Davidson, 2003). Vi använde oss av hög strukturerade frågor eftersom vår avsikt var att kunna analysera frågeställningar och svar för att kunna göra en sammanställning på ett jämförbart sätt.

5.2 Reliabilitet och Validitet

Två begrepp som Bryman (2002) anser är viktiga att tänka på i ett forskningsarbete är reliabilitet och validitet. Med reliabilitet menas om forskningsresultaten kan vara oföränderliga eller ifall det skulle bli andra svar om man gör undersökningen på nytt. Om svaren blir annorlunda så kan det bero på andra omständigheter eller ren slumpmässighet. När det gäller reliabilitet så är det framförallt i de kvantitativa undersökningarna som man kan se om resultatet eller måttet är pålitligt och följdriktigt. Det är möjligt att vi hade fått andra svar vid ett annat tillfälle eftersom intervjufrågorna vi ställde handlade mycket om hur man uppfattar och upplever bemötandet mellan pedagog och förälder, förälder och pedagog vilket vi ändå upplevde som invariabla svar. När det gäller validitet så handlar det om att granska vad man kommit fram till i undersökningen och se om det stämmer överens med undersökningens syfte, i vårt fall våra intervjuer. Det finns olika typer av validitet som Bryman (2002) tar upp och ett av dem är begreppsvaliditet som i huvudsak berör frågan om måttet för ett begrepp företräder det som frågan handlar om. I denna undersökning kan det handla om de intervjufrågorna som vi ställde, om vi får svar på det som vi verkligen vill undersöka. I det stora hela så anser vi att våra intervjufrågor vidrör det vi vill ha svar på och stämmer överens med vårt syfte i arbetet. Möjligt att vi hade fått lite utförligare svar om vi haft följdfrågor i vissa delar av intervjuerna.

5.3 Urval

Pedagogerna som deltog i intervjun arbetade på en förskola i en ort som fanns på lämpligt avstånd för oss båda. På orten existerade tre förskolor till, men de kontaktades aldrig eftersom vi fick gensvar direkt på den första förskolan som vi vände oss till. Den pedagoggrupp vi vände oss till inför våra pedagogintervjuer bestod av fyra kvinnor som hade arbetat olika lång tid på förskolan. Föräldrarna som deltog i intervjuerna var även dem fyra till antalet och var bekanta till oss. Personerna som deltog i föräldrintervjuerna var alla kvinnor med egna barn i förskolan, dock inte i den förskola där pedagogerna intervjuades. Två av dessa föräldrar var även pedagoger själva.

5.4 Genomförandet

Efter att vi ringt upp den aktuella förskolan och frågat om de var intresserade, skrev vi ett brev där vi berättade lite om oss själva, och syftet med undersökningen (se bilaga A). Brevet skickade vi till pedagogerna och sedan ringde vi upp dem för att bestämma vilken dag och tid som vi kunde komma. Vi medverkade båda vid intervjuerna och vi turades om att intervjua två pedagoger var. Pedagogerna valde själva i vilken ordning de fyra intervjuerna skulle ske. De arbetade alla med barn i olika åldrar, alltså barn mellan 1- 5 år. Två av pedagogerna hade varit verksamma inom förskolan ca 15 år medan de andra hade varit där en kortare tid, den ena i ca 5 år och den andra i 1 ½ år. Varje intervju med pedagogerna tog ca tio minuter och det gjordes under en förmiddag. Vi valde att båda närvara vid samtliga pedagogintervjuer eftersom vi var lite osäkra som intervjuare och därmed kände ett stöd i varandra. Intervjuerna genomfördes en och en för att inte pedagogerna skulle påverkas av varandras svar. Frågorna vi använde oss av var de frågor som vi förberett och som handlade om vår frågeställning (bilaga B). Vi fick tillgång till personalrummet, där vi kunde sitta i lugn och ro under intervjuerna utan att bli störda, och vi hade en MP3 spelare på bordet, som spelade in all information som sades.

När det gällde intervjuerna med föräldrarna så bestämde vi att var och en av oss skulle genomföra intervjuerna på egen hand och därmed få till stånd två intervjuer var. Det kändes lättare inför föräldrintervjuerna eftersom vi redan hade en personlig relation till dem. En viktig del var dock att föräldrarna inte fick vara förälder på den förskola där vi själva arbetade eftersom det då inte skulle kännas etiskt rätt. Föräldrarna fick också skriftlig information om syftet och etiska regler innan de intervjuades (bilaga C). Varje intervju tog ca tio minuter och frågorna vi använde oss av var de frågor som handlade om vår frågeställning (bilaga D). Även till föräldrintervjuerna använde vi oss av en MP3 spelare för att spela in allt som sades. När intervjuerna var klara transkriberade vi materialet och sammanställde svaren för att kunna analysera resultatet vidare. Detta gjorde vi genom att lyssna av de bandade intervjuerna flera gånger för att få reda på det exakta som sades. Varje intervju skrevs ned ordagrant och sedan använde vi oss av färgpennor för att stryka under de delar som var betydelsefylla när det gällde våra frågeställningar. Resultat och analys sattes ihop med hjälp av litteraturhänvisning och citat från de pedagoger och föräldrar som intervjuades.

5.5 Forskningsetiska regler

Forskningsetik innebär att skydda den enskildes integritet som bland annat innefattar att både respondenten och de uppgifter respondenten lämnar behandlas konfidentiellt (Patel & Davidsson, 2003). För oss kändes det viktigt att informera pedagoger och föräldrar innan intervjuerna, att deltagarna skulle förbli anonyma i vårt examensarbete för att vi vill visa respekt för dem och deras åsikter. Vi har anammat de principer som gäller för svensk forskning dvs.

- Informationskravet, forskaren ska informera berörda personer om undersökningens syfte
- Samtyckekravet, deltagarna har rätt att bestämma över sin medverkan
- Konfidentialitetskravet, uppgifter om alla personer som ingår i undersökningen ska behandlas med största konfidentialitet
- Nyttjandekravet, de uppgifter som samlas in får endast användas för forskningsändamålet (Bryman 2002).

Inför våra pedagogintervjuer skickade vi skriftlig information om vårt syfte och lite om innehållet i vår undersökning för att de skulle få en chans att sätta sig in i ämnet. Kravet på samtycke fullgjordes i och med att de medverkande när som helst kunde avbryta sin medverkan. Vad gällande konfidentialitetskraven så har de medverkande garanterats anonymitet i den slutliga rapporten. Slutligen har vi även informerat om att insamlade uppgifter endast kommer att användas till forskningsändamål, det s.k. nyttjandekravet, att deltagande i studien skall ha rätt att läsa slutresultatet.

6 Resultat och analys

Vi har bearbetat vårt datamaterial utifrån de aktuella frågeställningarna i undersökningen för att finna intressanta aspekter och analysera den med vårt teoretiska perspektiv och vår tidigare forskning. För varje frågeställning samlar vi intressanta aspekter i resultat som ger svar på just den frågeställningen. I det presenterande resultatet har vi valt att benämna de intervjuade deltagarna med pedagog 1 - 4 och förälder 1 - 4 oavsett intervjuordningens följd.

Pedagogens upplevelse av bemötande i den dagliga kontakten

Alla pedagogerna är överens om att det är viktigt att möta upp föräldern när de kommer för att lämna eller hämta sitt barn. Detta sker oftast i hallen och pedagogen går då ut och möter föräldern men det förekommer även att en del föräldrar kommer in på avdelningen och tar kontakt. En dialog sker vid lämning och hämtning men däremot anser flera av pedagogerna att dialogen ser annorlunda ut beroende på vilken förälder som bemöts. Pedagog 2 nämner att man försöker prata med alla föräldrar men att det ändå blir mer samtal med vissa föräldrar.

Det beror lite på hur kontakten med föräldern är också. En del föräldrar frågar ju mer /.../ alltså man säger ju ungefär samma saker när man säger till, men en del frågar ju ändå mera /.../ man pratar ändå med alla, men med vissa blir det mer (Pedagog 2).

En avvikande åsikt jämfört med övriga pedagoger har pedagog 1 när hon menar att alla föräldrar får lika mycket bemötande eftersom man prioriterar att försöka prata lika mycket med varje förälder. Hon menar att även om vissa föräldrar inte är så öppna så måste man som pedagog ge lika mycket information ändå. Detta kan man göra genom att tänka på vilka som inte har fått så mycket samtalstid och utifrån det prioritera dem i det dagliga mötet. På frågan om en del föräldrar får mer information än andra svarar pedagog 1:

Nej, nej, det tycker jag inte /.../ Man ger ju det man kan /.../ vissa dagar kanske man pratar mer med dom, nästa gång kanske man pratar mer med dom så man inte bara pratar med samma personer (Pedagog 1).

Övriga pedagoger anser att bemötandet och dialogen med föräldern kan bero på hur föräldern är, hur kontakten med föräldern är eller att vissa föräldrar vill prata mer än andra. Pedagogerna menar här att bemötandet kan skilja eftersom en del föräldrar är mer frågvisa och intresserade av att ha en dialog en andra.

Alltså en del känner man väl att en del bryr sig, /.../ en del dem hämtar och sen går dem liksom. Ja det känns inte som en del föräldrar tycker det är så viktigt att få den här biten /.../ (Pedagog 3)

Baldur Kristjánsson (2001) berättar att pedagogen tänker kanske att "föräldrarna veckar helt ointresserade av vad vi gör med barnen och de verkar inte höra på oss när vi berättar om det". Skolverket, (1998) skriver att ett krav på pedagogen är att kunna skapa en positiv stämning tillsammans med föräldern och att kunna möta alla föräldrar med respekt. Juul & Jensen (2003) menar att pedagogen skall fungera som "värd" då denne har ansvaret för stämningen och atmosfären.

Vi är alltid glada och positiva (Pedagog 2).

Flising et al, (1996) menar att samtliga vuxna som finns runt barnet bör ha en fungerande dialog med varandra. En del har lättare för att prata med vissa människor än med andra. Det handlar om hur *personkemin* stämmer in. I intervjun säger pedagog 3 att en del föräldrar inte verkar så intresserade eller verka tycka att det är så viktigt med en dialog och därför blir dialogen kortare med dem. Pedagogerna i undersökningen anser att de strävar efter att bemöta alla föräldrar på ett bra sätt men att en del föräldrar har ett större intresse och frågar mera. Det kan vara lättare att diskutera med en person som bär på samma intressen och då kan det även vara lättare att diskutera andra områden, menar Flising et al (1996). Pedagog 4 nämner att hon upplever att föräldrarna uppskattar den lilla pratstunden som blir. Mead (1976) menar att människan genom kommunikativa gester kan framkalla den andre individens attityd. Personen kan då påverka och stimulera den andre i samtalet och genom den andres roll förmår personen att komma tillbaka till sig själv och sin egen kommunikationsprocess.

Pedagog 4 beskriver att en del av förskolans föräldrar arbetar själva på andra förskolor vilket gör att de är mer insatta i förskolans verksamhet och frågar därför mera. Detta leder till att dessa föräldrar oftast får mer information än andra föräldrar.

Vi har ju till exempel föräldrar som själva är inom barnomsorgen och dem är ju mer insatta, frågar och så där, så det är ju inte alltid exakt samma information som ges till dem /.../(Pedagog 4)

Här hävdar även Baldur Kristjánsson, (2001) att kontakten mellan pedagog och förälder har mycket att göra med parternas motivation till en god relation. Pedagog 4 i vår undersökning menar att föräldrar som själva arbetar inom förskolan har ett större intresse för och vill veta mer om verksamheten. Detta styrker Baldur Kristjánsson (2001) då han påtalar att då det finns ett intresse för förskolan och dess verksamhet hos föräldern skapar det en bättre kontakt sinsemellan under förutsättning att det även finns ett intresse och en positiv inställning hos pedagogen. Enligt Mead (1976) så handlar kommunikationen mellan två människor som något som innefattar ett "deltagande i den andre" och det i sin tur kväver den andres "framträdande i jaget". Pedagogerna menar att de möter upp föräldrarna och försöker skapa en dialog. Här nämner exempelvis pedagog 1 att de välkomnar barn och förälder på morgonen genom att öppna en dialog. Pedagog 2 säger man frågar hur det är, och även att föräldern vid dessa tillfällen har saker som de funderar över eller vill framföra. Fredriksson (1991) hävdar att genom den utvecklingsekologiska teorin kan vi upptäcka en mängd olika faktorer som kan påverka samarbetet. En förutsättning för att det skall bli ett bra samarbete menar Fredriksson är att föräldern har ett intresse för barnets vardag på förskolan men att det däremot är pedagogens uppgift att välkomna föräldern in i verksamheten.

Föräldrarnas upplevelse av bemötande i den dagliga kontakten

Alla föräldrar anser att de blir bemötta på ett bra sätt, oftast sker mötet i hallen. Förälder 1 menar att hon alltid känner sig välkommen när hon blir bemött av personalen i hallen. Förälder 3 nämner att hon alltid blir bemött på ett positivt och bra sätt. Själva mötet, att personalen kommer ut och möter upp, att de bli sedda och bekräftade, är viktigt för föräldrarna.

Ja, dom kommer alltid ut och möter, så gott som, det har väl hänt nån gång att jag gått in men då har det varit att dom inte hört att vi kommit (Förälder 1).

Buber (1997) pratar om det *äkta samtalet*. Han menar att om vi skulle gå så långt att vi använder oss av en diktograf, dvs. utan någon kontakt, så skulle tillfället bli människa tills

vidare vara förlorad. Om det däremot uppstår ett äkta samtal mellan människor och deras relationer så accepterar människan den andra för den hon/han är, och det medför ett godtagande av det annorlunda hos motparten. Därför är det viktigt för oss människor att bekräfta varandra i vår personliga tillvaro, helt enkelt acceptera varandras personligheter, i dessa möten menar Buber.

Rahm & Wall (1990) tar upp att föräldrar vill att deras barn skall bli bemötta med respekt och på ett positivt sätt av pedagogerna. Förälder 3 tycker om när pedagogen ser hennes barn och att hon får en liten pratstund med pedagogen vid lämning. Det nämns även i Skolverket (1998) att föräldern skall bli bemött med respekt och pedagogen skall arbeta för att få föräldrarnas förtroende. Barnet behöver också känna att de vuxna kan samarbeta, lösa problem och skapa en positiv stämning tillsammans.

Blir bemött positivt, de kommer alltid fram, de lägger alltid en liten stund till varje barn /.../ även om han skulle vara ledsen så tar dem sig den tiden och tar han och vinkar. /.../ Det är inte lätt att hinna med men dem gör det, ibland kan det vara mer och ibland kan det vara mindre. /.../ (Förälder 3).

Pedagogens förväntningar på föräldern i den dagliga kontakten

Samtliga pedagoger har svarat att i den dagliga kontakten med föräldern är det viktigt att föräldern berättar för pedagogen hur barnet har det hemma, hur barnet mår eller om det är något speciellt som har hänt hemma som föräldern har att berätta. Pedagog 3 nämner att dialogen med föräldern är speciellt viktigt när det gäller de allra minsta barnen eftersom barnet inte själv har språket för att kunna berätta vad de känner eller berätta om saker och ting som sker.

/.../ föräldern ska få reda på hur sitt barns dag ser ut och hur den har varit /.../ de små har ju inte fått språket riktigt /.../ jag tycker att det är viktigt att man berättar (Pedagog 3).

Det handlar om ett ömsesidigt samspel och även föräldrarsamtalen som äger rum en gång per termin är ett utmärkt tillfälle att lära känna föräldern i en lugn miljö, menar Rahm & Wall (1990). Skolverket (1998) skriver att informationen mellan pedagog och förälder i förskolan skall vara fortlöpande och Juul & Jensen (2005) hävdar att många föräldrar vill ha de råd de kan få och i förskolan har pedagogerna möjlighet att ge detta. Pedagog 4 belyser nedan vikten av att tala kontinuerligt med föräldern.

Det är skönt att ta allt löpande, när allting händer, reda ut om det är några problem eller berätta roliga saker som händer. Det är alltid viktigt, det är väldigt viktigt, absolut både för oss och för föräldrarnas skull (Pedagog 4).

Pedagog 4 tycker även att det vore önskvärt att hinna med att prata mer med föräldrarna, det händer alltid saker under en dag på förskolan men hon menar även att föräldern kanske inte alltid har möjlighet att framföra sina åsikter på grund av personalens tidsbrist. Baldur Kristjánsson (2001) menar att pedagogerna i förskolan ha svårt att bygga upp en fungerande föräldrakontakt ifall personalen i förskolan är fåtaliga.

Att bemöta föräldern i förskolans verksamhet handlar om att båda parter skall lära känna varandra och ett ömsesidigt samspel är därför betydelsefullt menar Rahm & Wall (1990). Kontakten mellan hem och förskola är viktig eftersom en bra kontakt där förskola och hem

kompletterar och stödjer varandra får en större betydelse för barnets utveckling, menar Andersson (1986).

Föräldrarnas förväntningar på pedagogen i den dagliga kontakten

Här är föräldrarna ganska eniga om vilka förväntningar de har på pedagogerna när de möts och de vill veta hur barnet haft det på förskolan. Hur dagen har sett ut, vad barnet har gjort eller vem barnet har lekt med, är information som föräldrarna vill höra.

Om det är något särskilt som hänt, att de talar om det som kan vara viktigt för mig att veta, något som hänt utöver det vanliga /.../
(Förälder 4).

Nilsson & Waldemansson (2007) menar att om det ska bli en effektiv kommunikation behöver parterna vara överens om vilken relation de har till varandra. Man bestämmer helt enkelt hur man ska ha det, vilka befogenheter och åtaganden som gäller. Relationsdefinitionen avgör och gör klart förhållningssätt, klimat och vad som skall sägas eller vad som bör sägas. Här hävdar Folkman (1998) att pedagogen i förskolan måste bära på den professionella kunskapen att kunna bemöta föräldrar med exempelvis viktig information kring barnet och därför krävs det en hel del av pedagogen när det gäller detta bemötande.

Föräldrarna är nöjda och menar att de känner sig alltid välkomna och de blir bemötta på det sätt som de vill bli bemötta. För dem är det viktigt att veta lite vad barnet gjort och hur barnet haft det under dagen.

Det är viktigt, /.../ att man verkligen har en kontakt, att det inte bara är att släppa in barnet och hej då utan att man ändå har något mer /.../, det behöver inte va både vid hämtande och lämnande om jag gör både och en dag, men att det ändå har varit något lite mer än ett hej, att man har det här just bemötandet, ett litet överlämnande eller så, både vid hämtningen och lämningen då (Förälder 2).

För att kopplingen mellan förskolan och föräldrarna ska bli starka måste det finnas ömsesidigt förtroende, maktbalans och känslomässigt varma relationer mellan föräldrar och pedagoger. Ifall föräldrar och pedagoger respekterar och förstår varandra så finns goda förutsättningar för att barnet skall ha det bra, menar Bronfenbrenner (Fredriksson, 1991). Förälder 1 betonar vikten av att få veta hur hennes barn har haft det under dagen, hur hennes barn upplevt dagen och att det är en viktigare del, än att höra om verksamhetens aktiviteter.

Det roliga är ju att få höra lite hur dom har det och vad dom säger, om dom är glada och vad dom tycker är roligt, för det är ju ändå den biten som man inte har någon koll på riktigt, /.../ vad som händer och vad dem gör. Jag tycker väl inte det är viktigast egentligen vad dom gör på sina samlingar, det är ju mer hur roligt han tycker det har varit /.../ jag bryr mig inte så mycket om vad dom gör, bara han tycker det är kul att vara där (Förälder 1).

Enligt Rahm & Wall (1990) så vill föräldern se hur deras barn har det på förskolan, de vill få en inblick i vad barnet gör, hur det leker och lär sig. Ibland har föräldern en känsla av att personalen lite rutinmässigt nämner att dagen har varit bra, medan föräldern vill höra mer faktiska grejer som barnet varit med om, små berättelser om vad som utspelats under dagen. De vill ha en tydligare bild av sitt egna barn, vilket i sin tur leder till att föräldrar känner en delaktighet i den verksamhet som deras barn vistas i. Förälder 2 säger att hon vill att det ska

vara lite mer än ett "hej" att man verkligen har en kontakt med pedagogen när man lämnar och hämtar och förälder 1 nämner att hon vill veta vad hennes barn har gjort och vad han tycker är roligt, samtidigt så menar hon att det är inte så noga att få reda på vad man gjort i exempelvis samlingen utan huvudsaken är att han tycker det är roligt att vara på förskolan.

Innehållet i den dagliga kontakten enligt pedagogen

Alla pedagoger hävdar att det är viktigt att tala om för föräldern hur barnet haft det under dagen på förskolan. Det kan handla om specifika saker som berör barnet eller information om aktiviteter som förekommit under dagen på förskolan. En punkt som alla pedagoger nämner är att de brukar tala om för föräldern hur barnet ätit. De menar att de även kan var skillnad på ifall föräldern har ett litet barn eller ifall föräldern har ett av de större barnen. Föräldrar till små barn får information om hur barnet ätit och sovit medan en förälder till ett större barn får mer information om aktiviteter som deras barn deltagit i. Pedagogerna belyser även att det är viktigt att ta upp både positiva och negativa saker med föräldrarna.

Man har ju en öppen dialog. Man får inte vara rädd om det är något bekymmer, att man talar om det också (Pedagog 1).

Samverkan mellan hem och förskolan skall bygga på öppenhet, ömsesidighet och respekt. Olika föräldrar och olika situationer fodrar ett medvetet förhållningssätt från pedagogens sida (Skolverket, 2005). En betydelsefull bit av mötet enligt pedagogerna är att de skall fokusera så positivt som möjligt och exempelvis berätta om framsteg som barnet gjort men inte heller vara rädd för att ta tag i negativ information. Pedagogerna hävdar att vid ett sådant tillfälle är det dock viktigt att tala enskilt med föräldern och en av pedagogerna nämner då att man måste vara rak och ärlig.

Är det något negativt ska man berätta det men framförallt de positiva bitarna, om exempelvis barnet klarat något som man kanske har tränat på innan (Pedagog 3).

Pedagog 1 belyser att det även är viktigt att ta upp besvärliga saker med föräldern och inte bara säga att allt har varit bra. Som Bronfenbrenners beskriver i sin modell när det gäller *mesosystemet* så handlar det om att bygga upp en relation mellan hem och förskola (Andersson, 1986). Kontakten mellan pedagog och förälder handlar om att utväxla berättelser om händelser som parterna tycker är viktiga och som hjälper pedagog och förälder att bättre kunna förstå varandra (Juul & Jensen 2003). Det handlar om att bygga upp en god relation och att leva sig in i andra världar för att skapa en gemensam upplevelsefär och därmed våga ge sig in i situationer som upplevs som svåra skriver Rokenes & Hanssen (2007). Pedagogen skall kunna samspeka, kommunicera och ha ett engagemang för barnens föräldrar skriver Skolverket (2005).

Innehållet i den dagliga kontakten enligt föräldrarna

I denna fråga så är det i huvudsak hur barnet har haft det på förskolan som föräldrarna lägger fokus på och som de vill att pedagogerna ska berätta om. Alla fyra föräldrarna vill ha reda på om barnen har haft det bra, om det har haft roligt och ifall det har hänt något särskilt, som är av vikt för föräldern och som pedagogen vill förmedla. Förälder 2 anser också att det beror på vem av pedagogerna som är där när hon hämtar:

Det kan vara rätt olika. Det är ju viktigt, en del ger mer information och en del ger knappt nå information. Jag vill ju veta hur mitt barn haft det under dagen. Det räcker med nå liten kommentar eller nåt

litet så /.../ ja det behöver inte vara så mycket /.../ att dom två har lekt eller att dom har gjort nåt speciellt eller att det vart nåt i samlingen, kunnat nåt eller gjort nåt /.../ eller om det har hänt nåt, att jag vill veta om det vart nån incident eller nånting sånt (Förälder 2).

I en undersökning av Powell så uppger han att kommunikationen som sker mellan pedagoger och föräldrar vid lämning och hämtning, är på ett mer ytligt plan (Fredriksson, 1991).

/.../Om det är nåt särskilt och sen så får man läsa sig till själv vad som har hänt under dagen /.../ Om dem varit ute eller hittat på aktiviteter/.../ (Förälder 4).

Det är inte alla gånger som pedagogen visar intresse eller förstår vikten av att ha en bra föräldrakontakt. Förälder 2 berättar att det beror på vem av pedagogerna som är där när hon hämtar. Hon säger att en del pedagoger ger mer information än av andra, en del säger ingenting. Hon menar att det är viktigt att få information om hur barnet haft det på förskolan. Samtidigt belyser pedagogerna vikten av att föräldrarna talar om i fall det hänt något hemma eller hur barnet mår, om det varit något speciellt på morgonen innan lämningen osv.

Man får ju veta /.../ hur barnen varit hemma, /.../ om det är någonting som har hänt /.../ eller om barnet inte ätit på morgonen (Pedagog 1)

6.1 Sammanfattning av resultat – pedagoger/föräldrar

Resultatet visar att pedagogerna är eniga om att det är viktigt att ta emot och bemöta föräldrarna på ett positivt sätt och detta sker i tamburen eller hallen vid hämtning och lämning av barnet. Pedagogerna menar att bemötandet kan vara olika beroende på hur intresserad föräldern är av att föra en dialog med pedagogen. Samtliga föräldrar i undersökningen menar att de alltid får ett bra bemötande och att pedagogerna oftast möter upp dem i hallen.

Pedagogerna hävdar att dialogen med föräldern är viktig och att den bör vara löpande. De vill höra av föräldrarna hur barnet mår men ibland kan pedagogerna ha svårt att hinna med att få den information de önskar av föräldern. Föräldrarnas förväntningar på pedagogerna var att de blir bemötta och får information om hur deras barn haft det på förskolan under dagen, de poängterar att denna information är viktig.

Specifika saker som pedagogerna tycker är viktiga att ta upp i den dagliga kontakten är hur barnet ätit och annan information om aktiviteter som förälders barn har deltagit i. Pedagogerna menar även att man skall kunna ta upp både positiva och negativa saker. Föräldrarna anser att det är viktigt att få veta om det hänt något särskilt under dagen och ifall barnet haft det roligt och bra. I föräldrantervjun framkom även att föräldern kan få olika mycket information beroende på vilken pedagog som möter upp.

7 Diskussion

Vårt syfte med undersökningen var att ta reda på pedagogers och föräldrars uppfattningar om den dagliga kontakten på förskolan. De frågor vi ville ha svar på var hur pedagogen respektive föräldern upplevde kontakten och vilka förväntningar bägge parter hade på varandra samt vad mötet borde innehålla. I denna del av arbetet kommer vi att diskutera det resultat vi kommit fram till i relation till litteraturen samt våra egna synpunkter kring resultatet.

Bemötandet mellan pedagog och förälder är en central del i förskolan och en positiv stämning mellan de båda parterna är något som bland annat Skolverket (1998) belyser. Förutom att skapa en positiv stämning menar Skolverket (1998) att det är betydelsefullt att pedagogen bemöter föräldern med respekt och en övertygelse om att föräldern vill sitt barns bästa även om föräldern betar sig på ett annat sätt än vad som önskas. Pedagogerna i denna undersökning hävdade att de bemötte föräldern på ett positivt sätt och att det var viktigt att vara glad och positiv. Däremot framkom att bemötandet och framförallt dialogen varierade en hel del beroende på vilken förälder pedagogen mötte. Vi anser att de svar vi fick av pedagogerna angående denna punkt tyder på att en del har lättare för att prata med vissa, kanske kan det handla om personer med liknande intressen. Powell hävdar i Fredriksson (1991) att kommunikationen som sker mellan pedagoger och föräldrar i förskolan ligger på en mer ytlig nivå och att diskussionerna mellan de båda parterna ofta handlar om saker som har med barnet att göra och att diskussioner kring föräldern eller hemmet var mindre vanligt förekommande. Powells undersökning visade att ju mer pedagogen och föräldern pratade med varandra desto positivare blev relationerna dem emellan vilket i sin tur leder till en bättre kontakt. Det handlar om att få föräldrarnas förtroende och att de ska känna tillit till oss pedagoger, anser vi. I vår undersökning framkom av pedagogerna att samtalen med föräldrarna handlade om aktuella saker kring barnet både genom att berätta om roliga saker som hänt, men även samtal kring problem. Pedagogerna ansåg att det var viktigt att samtala med varje förälder men att vissa föräldrar inte var lika intresserade att samtala som andra. Föräldrarna ansåg i undersökningen att de var intresserade av att höra hur deras barn haft det under dagen och genom intervjuerna med föräldrarna framkom att den informationen kunde vara olika beroende på vilken pedagog som kom till mötes. Här hade vi kunnat komma med följdfrågor för att få ett tydligare svar. Vad menar egentligen föräldern med att det beror på vilken pedagog som möter? Föräldern nämner att en del pedagoger säger mer och en del säger mindre och det är ju intressant att titta närmare på. Varför är det så? Kan det bero på personkemin som Flising (1996) nämner, att det kan vara svårt att gå alla till mötes eller är en del pedagoger osäkra i sin yrkesroll när det gäller mötet med föräldern? Våra egna erfarenheter säger oss att vi inte alltid kommer så bra "överens" med alla föräldrar. Men som professionella säger vi att vi ska bemöta alla föräldrar lika, en pedagog nämner detta också i intervjun. Hon hävdar att hon bemöter alla föräldrar lika men vi är tveksamma över om vi verkligen gör det.

Baldur Kristjánsson (2001) hävdar att ett funktionellt mesosystem inte är någon självklarhet utan att det handlar om vilken motivation som finns hos pedagogen eller hos föräldern. Mellan de olika systemen som Bronfenbrenner beskriver i sin modell måste det utvecklas en relation för att det sedan skall kunna utvecklas ett system mellan de olika länkarna och starka kontakter mellan dessa system leder till en större betydelse för barnets utveckling, skriver Andersson (1986). Enligt denna teori så har pedagogen i förskolan en betydelsefull roll när det gäller att bygga upp en bra kontaktrelation till föräldern. I vår undersökning ansåg

pedagogerna att de försökte bygga upp en bra relation men att det inte alltid fanns ett intresse hos föräldern. Orsaken till att en del föräldrar inte är lika intresserade av dialog som andra kan ha med personligheten att göra eller att föräldern känner sig stressad och därför har svårt att ta sig den tiden, men det kan även bero på vilket sätt de blir bemötta på av pedagogerna, anser vi. Det är viktigt att pedagogen strävar efter att engagera sig lika mycket med varje förälder och samtidigt tänker på att få en så positiv kontakt som möjligt med varje enskild förälder. Vi menar även att det är betydelsefullt att pedagogen har en god kunskap av att föra dialog och kunskaper av att öppna nya möjligheter till dialog. Ifall pedagogen inte har den kunskapen eller den motivationen till engagemang blir kontakten mellan de olika parterna på en helt annan nivå där bristen på kommunikation också kan leda till missförstånd sinsemellan, anser vi.

Enligt Powell så kan det vara viktigt att komma in på andra ämnen än bara saker som sker kring barnet för att bygga upp en bra relation (Fredriksson, 1991). För att en få en god relation till föräldern är det betydelsefullt för pedagogen att försöka skapa en kontakt där man även försöker prata om andra saker än samtal kring barnet, anser vi. Dessa samtal tror vi kan leda till att det blir en djupare kontakt eftersom man då får fler gemensamma upplevelser kring andra ämnen. Det kan exempelvis handla om att pedagog och förälder byter erfarenheter när det gäller intressen eller vardagliga upplevelser. Vi anser att det är pedagogens uppgift att försöka bygga upp en sådan kontakt och därför är det givetvis betydelsefullt att det finns ett intresse hos pedagogen till detta. Det kan kanske bli en djupare relation till vissa föräldrar då det exempelvis finns gemensamma intressen och Flising et al (1996) menar som tidigare nämnts, att det kan bli lättare att diskutera andra ämnen ifall personkemin stämmer in. Vi respondenter håller med om detta till viss del. Det kan också vara lättare när man som pedagog besitter en kunskap om ett problem eller ett beteende, som inte föräldern har någon kunskap om, för att kunna förklara för föräldern varför barnet beter sig som det gör. Har man då en för nära relation kan det vara svårt att ta till sig det som förälder och denne kan känna sig i underläge vilket kan göra att det uppstår schismer emellan parterna.

När föräldern kommer för att hämta sitt barn så har pedagogen ofta tillbringat flera timmar tillsammans med barnet och det är då viktigt att pedagogen ger information kring barnet men det är även betydelsefullt att föräldern får tillfälle att fråga och ta upp saker, anser vi. Vid vissa tidpunkter eller tillfällen kan det givetvis vara svårt, exempelvis när pedagogerna är fåtaliga och tiden inte räcker till, som också en pedagog belyser i vår undersökning. Det kan då vara viktigt att tänka på att ge dessa föräldrar tillfälle att samtala vid senare tillfälle. I vår undersökning hävdade pedagogerna att de oftast mötte upp föräldern i hallen vid hämtning och lämning. Just detta kan också vara av betydelse eftersom det kan var lättare att föra en dialog i hallen istället för inne på avdelningen bland övriga barn. I hallen kan det finnas möjlighet att samtala ostört och då kan det också vara lättare för både pedagog och förälder att utveckla dialogen, anser vi.

Pedagoger i förskolan har som uppgift att bemöta alla föräldrar på ett bra sätt och i förskolans läroplan står att pedagogen skall kunna utveckla en tillitsfull relation till barnens familjer (Skolverket, 2006). Pedagogerna anser i undersökningen att det är viktigt att bemöta föräldrarna på ett positivt sätt. Ett positivt bemötande från pedagogen smittar av sig till föräldern vilket leder till en lättsammare och positivare stämning, anser vi. Mead (1976) tar upp kommunikation mellan två människor där ett "deltagande i den andre" kräver den andres "framträdande i jaget". Det positiva bemötandet från pedagogens sida gör hela situationen mer positiv, menar vi. Att arbeta som pedagog betyder att man hela tiden möter nya

människor med olika förutsättningar och pedagogen måste då kunna bemöta detta på professionellt sätt. Pedagogen skall kunna bygga upp en kontakt genom att samtala med föräldern och på så vis lär pedagog och förälder känna varandra. Det i sin tur leder till en kontakt där det blir lättare att samtala om eventuella problem, hävdar vi.

I vår undersökning framkom även att en del föräldrar har mer kunskap om förskolans verksamhet, vilket kunde bero på att föräldern själv arbetade inom barnomsorgen. Dessa föräldrar är oftast mer insatta och har därför mer funderingar kring verksamheten. Det behöver inte alltid vara så hävdar vi eftersom de föräldrar som har kunskap om verksamheten inte heller har samma behov av att få information eftersom de redan vet vad som gäller. En del föräldrar, även de som är pedagoger själva, lever ett stressigt vardagsliv där tiden inte alltid räcker till och hur gärna man än vill så kanske man inte hinner med att vara aktiv i sitt eget barns förskola. Föräldern går och hämtar sitt barn och skyndar på barnet för att hinna hem och fixa med mat eller skynda vidare till någon fritidsaktivitet.

Föräldrar som inte har så mycket erfarenhet av förskolan kan behöva mer information om verksamheten för att kunna vara mer aktiva i kontakten med förskolan. Det är viktigt att påpeka för föräldrarna att de är välkomna med sina frågor och funderingar. Pedagogen måste ha kunskaper i att kunna se och känna av vad föräldern behöver och det är naturligtvis viktigt att alla föräldrar får lika bra bemötande, hävdar vi. Föräldrarna i vår intervjustudie var mycket nöjda när det gällde det bemötande som de fick. De påpekade att de blev bemötta på ett positivt sätt och nämnde att de kände sig välkomna. Som vi ser på denna punkt så vill vi peka på betydelsen av att se, bemöta och välkomna varje förälder tillsammans med sitt barn. Här lägger vi förstås in våra egna värderingar i vår yrkesroll som pedagoger. Det handlar om en central del i pedagogens arbetsuppgift och en grundläggande bit för att föräldern skall känna sig välkommen och respekterad i förskolan. Mycket handlar om social kompetens då man bör ha förmågan att kunna uttrycka sig verbalt samt bemöta föräldern på ett professionellt sätt anser vi. Genom att berätta för föräldern om exempelvis dagens händelser samt ställa frågor eller ge information om aktuella saker kring barnet så öppnar vi upp för dialog med föräldern. Ifall förskolans pedagoger inte har en kontinuerlig dialog med föräldern genom att utbyta information blir relationen dem emellan på ett mer ytligt plan där spekulationer och ryktesspridning lätt kan bli resultatet av det hela, anser vi. Även om en pedagog möter en förälder som inte verkar ha intresset för förskolan och dess verksamhet så behöver pedagogen ändå försöka fånga detta genom att öppna dialoger på ett positivt sätt.

Rahm & Wall (1990) menar att barnet märker ifall pedagog och förälder inte tycker om varandra och därför är ett ömsesidigt samspel mellan de båda parterna viktigt för att de båda parterna skall lära känna varandra på ett bra sätt. Som tidigare nämnts är det betydande att ha en rak och ärlig kommunikation. Det kan finnas stora skillnader mellan hemmet och förskolan när det gäller krav på barnet och därför är det viktigt att försöka mötas på halva vägen. Det är även väsentligt att pedagogen känner till barnets situation hemma för att kunna bemöta barnet på rätt sätt. Vi anser att en bra kontakt med föräldern gör att det blir lättare som pedagog att lyfta negativa saker eller prata om problem som kan uppstå. Ifall pedagog och förälder har byggt upp en positiv kontakt sinsemellan blir det enklare att framföra och bemöta negativa saker, både som pedagog och förälder. Pedagogerna i undersökningen nämner vikten av att ha en kontinuerlig dialog med föräldern eftersom det är betydelsefullt att utbyta information med varandra för att arbetet med barnet skall fungera på ett bra sätt. Vi menar att barnet vistas i förskolan oftast flera timmar varje dag vilket gör att många situationer hinner hända, upplevas och behandlas på förskolan. Det kan exempelvis handla om hur barnet ätit, sovit, att barnet

varit med i en aktivitet, lärt sig något nytt, sagt något intressant, lekt något speciellt, varit med i en konflikt eller är i behov av något. Inför dessa situationer är det betydande att pedagogen berikats med information från föräldern för att kunna bemöta situationen på rätt sätt. En pedagog i undersökningen menar att det är viktigt att få veta hur barnet har det hemma, hur barnet mår och om något speciellt hänt barnet. Lika viktigt är det att föräldern får information av pedagogen för att föräldern skall få en djupare inblick i hur deras barn fungerar på förskolan. En förälder nämner i undersökningen att hon vill veta vem barnet lekt med, om barnet gjort något speciellt eller om någon incident inträffat. En annan förälder menar att det inte är så viktigt att veta vad barnet gjort på samlagen, det är viktigare att veta hur barnet upplevt olika situationer. Ifall informationen mellan de olika parterna inte fungerar blir det svårare för pedagoger och föräldrar att förstå barnet i olika situationer. Händelser kring barnet ger kunskap till förälder eller pedagog och denna kunskap är det viktigt att man delar med sig av för att både pedagoger och föräldrar skall kunna förstå barnet på ett bra sätt, anser vi.

Genom vår undersökning nämns ordet *personkemi*. Flising et al (1996) menar med personkemi att en del personer har lättare för att prata med andra och att vi är alla olika individer med våra speciella personlighetsdrag. Det finns personer som exempelvis ha liknande värderingar eller liknande intressen, vilket gör att de känner tillhörighet och har lättare för att prata med varandra. Mead (1976) menar å andra sidan att kommunikationen mellan två individer handlar om ett samspel där de båda parterna kan påverka varandra och därmed skapa en kontakt. I vår undersökning menade pedagogerna att en del föräldrar inte visar något intresse för att föra en dialog men detta har kanske inte så mycket med person kemi att göra eller att man inte vill ha en bra kontakt, utan kanske mer om hur vi är som människor, anser vi. En del människor är mer blyga och en del är mer pratsamma. Pedagogerna på förskolan har ett ansvar när det gäller att upprätthålla en bra kontakt med föräldrarna och därför är det betydelsefullt att pedagogen har kunskaper om hur man bemöter olika människor. Flising et al (1996) menar att samtliga vuxna som existerar runt barnet bör ha en fungerande dialog med varandra. I vissa fall menar vi att det kan vara svårt att få den bästa kontakten mellan parterna på grund av personkemin. Vi anser att det är viktigt att pedagogen har ett ansvar i kontaktförhållandet, men att det ibland kan vara svårt att få kontakten att fungera så bra som man skulle önska. Det vi dock anser som viktigt är det som även pedagogerna i intervjuerna betonade, att det är betydelsefullt att bemöta föräldrar på ett positivt sätt någon som man även kan tolka till Mead (1976) när han belyser att individerna påverkar varandra i samspelet.

7.1 Metoddiskussion

När det gäller metoden så vill vi nämna att både pedagogintervjuerna samt föräldrantervjuerna som genomfördes i vår undersökning tog betydligt kortare tid än vad vi hade beräknat. Inför intervjuerna informerade vi pedagoger och föräldrar om att intervjuerna skulle ta ca 20 minuter. Den tiden var väl tilltagen och efter vi avslutat alla intervjuerna kunde vi dra slutsatsen att den slutliga intervjutiden blev knappt 10 minuter med varje. Något annat som vi har funderat kring också är vår egen erfarenhet som pedagoger, vilken betydelse det har när vi tittar tillbaka på intervjuerna? Speciellt pedagogintervjuerna som visar på en del enkla svar. Kunde vi ha fått mer utförliga svar om vi hade varit nya i yrket och varit mer frågvisa med följdfrågor? Kanske hade vi fått mer information i ämnet ifall vi hade riktat in oss på fler förskolor och genomfört fler pedagogintervjuer, eller sökt upp fler föräldrar till föräldrantervjuer. Är det för- eller nackdel att sitta inne med egen kunskap när det gäller föräldrakontakten i en sådan här undersökning? Har vi som intervjuare tagit svaren förgivna för att vi känner igen oss i arbetet med föräldrar? Det är alltid svårt i sådana sammanhang då

man har egen erfarenhet, kunskap i något som man vill veta mer om eller undra över, att särskilja på vad som sägs och på vad man själv sitter inne med för kunskap. Vi kände tämligen igen oss i många svar som var korta och inte så ingående, som sades av pedagogerna, och som vi "nöjde" oss med. Detta upplevde vi även i intervjuerna med föräldrarna och det tror vi bero på våra egna erfarenheter i arbetet med föräldrar på förskolan. De situationer som föräldrarna beskrev och berättade om i intervjuerna kände vi oss tämligen insatta i, vilket gjorde att vi nöjde oss med relativt korta svar.

7.2 Framtida forskning

I detta arbete har vi genom våra intervjuer kunnat höra pedagogers och föräldrars upplevelser av den dagliga kontakten. En intressant aspekt inom området vore även att observera den dagliga kontakten på förskolan för att få ytterligare synvinklar inom situationen. För att vidga undersökningen ytterligare kunde man även undersöka vilken roll barnet får i kontaktsituationen. Hur mycket deltar barnet i kontakten och hur upplever barnet kontakten? Detta skulle kunna granskas genom observation eller genom att intervjua de äldre barnen.

I vår undersökning har vi inte lagt någon vikt vid vilken yrkeskategori den intervjuade pedagogen tillhörde, i detta fall barnskötare eller förskollärare. I en fortsatt forskning skulle man kunna skilja på dessa för att se ifall yrkeskategorin har någon betydelse på vilken syn pedagogen har i den dagliga kontakten med föräldern. Deltagarna i våra intervjuer var endast kvinnor, dvs. både pedagoger och föräldrar. Det hade därför varit intressant att se ifall resultatet hade sett annorlunda ut med manliga deltagare.

Referenser

- Andersson, Bengt-Erik (1986). *Utvecklingsekologi* . Lund: Studentlitteratur
- Baldur Kristjánsson (2001). *Barndomen och den sociala moderniseringen: om att växa upp i Norden på tröskeln till ett nytt millenium* . Diss. Stockholm : Lärarhögsk., 2001
- Björklid, Pia & Fischbein, Siv (1996). *Det pedagogiska samspelet* . Lund: Studentlitteratur
- Bryman, Alan (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonomi
- Buber, Martin (1997). *Distans och relation: bidrag till en filosofisk antropologi* . Ludvika: Dualis
- Buber, Martin (2005). *Människans väsen* . Ludvika: Dualis
- Flising, Lisbeth, Fredriksson, Gunilla & Lund, Kjell (1996). *Föräldrakontakt: en bok om att skapa, behålla och utveckla ett gott föräldrasamarbete : en handbok* . Stockholm: Informationsförl.
- Folkman, Marie-Louise (1998). *Utagerande och inåtvända barn: det pedagogiska samspelets möjligheter i förskolan* . 1. uppl. Stockholm: Runa
- Fredriksson, Gunilla (1991). *Föräldrasamarbete i förskolan: pedagogernas, föräldrarnas och barnens syn på samarbete* . Lund: Studentlitteratur
- Gotvassli, Kjell-Åge (2002). *En kompetent förskolepersonal: om personal- och kompetensutveckling i förskolan* . Lund: Studentlitteratur
- Ivarson Jansson, Ewa (2001). *Relationen hem - förskola: intentioner och uppfattningar om förskolans uppgift att vara komplement till hemmet 1990-1995* . Diss. Umeå : Umeå universitet, 2001
- Jord för växande* . (1998). Stockholm: Statens skolverk
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=475>
- Juul, Jesper & Jensen, Helle (2003). *Relationskompetens i pedagogernas värld* . 1. uppl. Stockholm: Runa
- Kvalitet i förskolan: allmänna råd och kommentarer* . (2005). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1397>
- Läroplan för förskolan Lpfö 98* . (2006). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1067>
- Maltén, Arne (1998). *Kommunikation och konflikthantering: en introduktion* . Lund: Studentlitteratur

Mead, George Herbert (1976). *Medvetandet, jaget och samhället: från socialbehavioristisk ståndpunkt* . Lund: Argos

Nilsson, Björn & Waldemarson, Anna-Karin (2007). *Kommunikation: samspel mellan människor* . 3., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Patel, Runa & Davidson, Bo (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning* . 3., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur

Rahm, Tomas & Wall, Gunlög (1990). *Föräldrasamtal i förskolan* . 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Røkenes, Odd Harald & Hanssen, Per-Halvard (2007). *Bära eller brista: kommunikation och relationer i arbetet med människor* . 1. uppl. Malmö: Gleerups Utbildning AB

Bilaga A

Information till pedagogerna

Hej!

Med detta brev vill vi berätta lite om den studie som ni ska delta i när det gäller föräldrakontakten vid hämtning och lämning på förskolan. Vi, Kristina Olsson Lantto och Birgitta Al- Sudany, läser nu sista terminen på förskolläraryrket i Växjö. Det innebär för vår del att vi bland annat ska skriva ett examensarbete tillsammans. Vi har båda varit verksamma som barnskötare ett antal år inom förskolan, och det kändes därför naturligt att välja ett ämne som direkt anknyter till vårt fortsatta arbete inom förskolan.

Syftet med vårt examensarbete är att vi vill få en inblick i hur förskolepedagoger och föräldrar upplever den dagliga kontakten i hallen vid lämning och hämtning. Varje dag möts pedagoger och föräldrar, där det ska föras en dialog och ges information, om antingen verksamheten eller barnet. Vi är intresserade av vilken betydelse den dagliga kontakten har för bägge parter. Förutom er pedagoger kommer vi också att vända oss till föräldrar inom våra kommuner, xxxxxx samt xxxxxx, för att få en inblick i föräldrars tankar kring detta. Frågor som kan dyka upp i undersökningen kan vara: Vad är viktigt att ta upp med föräldern? Varför är det viktigt med den dagliga kontakten?

En del i vår studie kommer alltså att vara intervjuer med verksam personal, hos er då i xxxxxxxx, kring liknande frågor. Intervjuerna kommer att genomföras med hjälp av bandspelare för att sedan skrivas ut ordagrant för en vidare analys. Inspelat material och utskrift kommer inte att redovisas separat för er, utan när studien är avslutad kan hela rapporten lämnas till er om intresse finns. Svaren kommer att behandlas konfidentiellt, och i den slutgiltiga rapporten kommer man inte kunna urskilja vare sig identiteten på eventuellt individuellt redovisade svar eller vilken förskola vi besökt. Svaren kommer enbart att användas i denna studie och inte i något annat syfte. Som vi bestämde med xxxxxxxx per telefon så kommer vi fredagen den 13/6 vid kl. 09.30 för att påbörja intervjuerna.

Vi hoppas att ni har under denna dag möjlighet att lösgöra fyra pedagoger för intervjuer och finns det något rum på er förskola där vi kan sitta ostört är det en fördel. Vi beräknar att intervjuerna beräknas ta ca.20 minuter/pedagog. Om ni undrar något ytterligare om den aktuella studien får ni gärna ringa eller maila oss.

MVH

Kristina tel. arb. xxxx/xxxxxx, mail: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Birgitta tel. arb. xxxx/xxxxxx, mail:xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Bilaga B

Frågor till pedagogerna

1. Hur länge har du arbetat med barn?
2. På vilket sätt bemöts föräldrar i den dagliga kontakten?
3. Varför är det viktigt som pedagog att ha daglig kontakt med föräldern?
4. Vad är viktigt att ta upp i det dagliga mötet med föräldern?
5. Får du tillräckligt med utrymme för att kunna ge den information du önskar?
6. Ges vissa föräldrar mer information än andra?

Bilaga C

Information till föräldrar

Hej!

Vi är två studenter som läser en distansutbildning till *Lärare inom förskola/förskoleklass*.

I vår sista termin ingår att skriva ett examensarbete på 15 högskolepoäng. Vi har i vårt arbete valt att fokusera på den dagliga kontakten mellan pedagog och förälder i förskolan.

Vårt syfte med arbetet är att få en inblick i hur förskolepedagoger och föräldrar upplever den dagliga kontakten vid hämtning och lämning av barnet i förskolan. För att få en så klar bild som möjligt är vår avsikt att undersöka bägge parter syn på saken genom intervju. Din erfarenhet som förälder av att ha barn i förskolan är betydelsefull och skulle därför vara intressant att ta del av i vår studie.

Det är frivilligt att medverka och ni kan avbryta deltagandet när som helst. Ert svar kommer att behandlas konfidentiellt och i den slutliga studien kommer man inte att kunna urskilja vare sig identiteten eller individuellt redovisat svar. Svaren kommer endast att användas i denna studie och i eventuell annan forskning kring området.

Intervjuerna kommer att spelas in med hjälp av Mp3-spelare för att sedan skrivas ut ordagrant för en vidare analys. Inspelat material samt utskrift kommer inte att redovisas separat för er. Om intresse finns kan istället den färdigställda studien lämnas till er.

Med vänliga hälsningar

Kristina Olsson – Lantto
Telefon: xxxx-xxxxx
Mail: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Birgitta Al-Sudany
Telefon: xxxx-xxxxx
Mail: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Bilaga D

Frågor till föräldrarna

1. Vad är viktigt att ta upp i det dagliga mötet med pedagogen?
2. Vilken information får du av pedagogen i den dagliga kontakten?
3. Får du den information du önskar i den dagliga kontakten?
4. På vilket sätt blir du bemött av pedagogen i den dagliga kontakten?
5. På vilket sätt skulle du vilja bli bemött?